



DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.20.332/2021/9. szám

A Debreceni Ítéltábla a dr. Cs. Zs. pártfogó ügyvéd (cím) által képviselt felperes neve (cím) felperesnek – a dr. Sz. Sz. kamarai jogtanácsos által képviselt alperes neve (cím) alperes ellen személyiségi jog megsértése miatt indított perében a Nyíregyházi Törvényszék 12.P.21.523/2019/186. számú ítélete ellen a felperes részéről 187. sorszámon előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részét részben, az alábbiak szerint megváltoztatja:

- megállapítja, hogy az alperes megsértette a felperes emberi méltósághoz való jogát azzal, hogy 2017. december 18. és 2018. január 2. napjai között, továbbá 2018. május 3-án a szabad levegőn tartózkodás során nem távolította el a felperes bilincset,
- megállapítja, hogy az alperes megsértette a felperes egészséghez való jogát azzal, hogy 2018. december 21-től 26-ig nem részesítette infúziós fájdalomcsillapító (Neodolpasse) kezelésben,
- a pártfogó ügyvéd díjának felperes terhére eső arányát leszállítja 95 (kilencvenöt) %-ra, egyben megállapítja, hogy a felperest képviselő pártfogó ügyvéd díjának viselésére 5 (öt) % arányban az alperes köteles.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét helybenhagyja.

Megállapítja, hogy az állam visel 48 000 (negyvennyolcezer) forint fellebbezési illetéket, míg a felperest a fellebbezési eljárásban képviselő pártfogó ügyvéd díjának viselése 95 (kilencvenöt) % arányban a felperes, 5 (öt) % arányban az alperes terhére esik.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

[1] A szabadságvesztés büntetését 2007. óta töltő felperes 2017. július 17. napjától a per során, 2020. évben történt átszállításáig tartózkodott az alperesi büntetés-végrehajtási intézetben, ahol fogva tartására az ügynevezett szigorúbb rezsimszabályokat alkalmazták.

[2] Ennek során kérésére konzervmentes diétában részesítették, amely étellemezést csaknem teljes ott-tartózkodása alatt az gazdasági társaságl nyújtotta. Az alperes folyamatosan ellenőrizte az étellemezés mennyiségét és minőségét (de több alkalommal hatósági vizsgálatra is sor került), amelynek ellenére a felperes a perbeli időszakban 5 alkalommal élt jelzéssel az adott étellemezés minőségével, mennyiségével vagy valamely

összetevőjével kapcsolatban. A zsidó vallású fogvatartottak vallási előírásoknak megfelelő ellátását nem az gazdasági társaság¹ biztosította.

[3] Az alperes lehetővé tette a felperes számára, hogy élelmiszert (ezen belül zöldséget, gyümölcsöt, tejtermékeket is) és háztartási eszközöket vásároljon a területén található üzletben a szigorúbb rezsimszabályok alapján megszabottak szerint. Az alperes ez utóbbról tekintettel engedélyezte a felperesnél tartható tárgyakat (tisztítószer, higiéniai termékek, stb.) is. Az alperes ellenőrizte, hogy a boltban kialakított árak megfelelnek-e a környéken kialakult kiskereskedelmi átlagáraknak.

[4] Az alperes akként szabályozta a zárka- és ágyrendet, hogy a fogvatartottak hétköznapiakon ne zavarják mosással és szárítással a zárkák ellenőrzését (szemrevételezését), az ágyakon pedig az ágyrend (takaró és törölközők elhelyezése) megontásával feküdni és aludni tilos volt. A felperes ehhez kapcsolódóan külön fekvési engedélyt nem kért. A felperes zárkájában elhelyeztek egy TV készüléket is, saját TV használatát azonban nem engedélyezték.

[5] A felperes az intézet területén az alperes által biztosított formaruhát és (használt, de fertőtlenített) cipőt volt köteles viselni; zárkájában engedélyezték a saját cipőjének használatát. A szabad levegőn tartózkodás során – amennyiben az időjárási körülmények indokolták – az alperes engedélye alapján lehetett könnyíteni a ruházaton.

[6] Amikor fegyelmi zárkában helyezték el a felperest a büntetésvégrehajtás szabályainak megszegése miatt, kamerával ellenőrizték a zárka teljes területét akként, hogy a zuhanyzóról és a WC-ről készült képen az intim testtájakat rögzítő sávot elektronikusan kitakarták. Az itt működtetett neon világítást este 20 óra és reggel 4 óra között kapcsolták le, egyébként égve hagyták. A felperest szükségtelenül bilincseltek meg a 2017. december 18. és 2018. január 2. napjai közötti fegyelmi büntetése alatti, továbbá a 2018. május 3-i szabad levegőn tartózkodása során.

[7] Az alperesi intézetben biztosított sportolási lehetőség legszélesebb körben az úgynevezett HSR részlegben (hosszú időn keresztül fogvatartottak részlege) elhelyezettek számára elérhető. A felperes az alperes kezdeményezése ellenére nem járult hozzá az itt történő elhelyezéséhez.

[8] Az alperes 2017. augusztus 17-én nem szállította el a felperest egy általa megszervezett visszérműtetre. Az alperes 2018. december 21. és 26. napjai között nem részesítette az orvos által elrendelt infúziós fájdalomcsillapító (Neodolpasse) kezelésben a gerinctáji fájdalmakban szenvedő felperest. Ez utóbbit kivéve a felperes megkapta az orvosilag indokolt kezeléseket, hozzájutott a szükséges vizsgálatokhoz, megkapta az orvos által felírt gyógyszereit, illetőleg saját gyógyhatású készítményeit. Egyszeri, 2019. március 21-i kérelmére hashajtót írtak fel a részére, amelyet a felperes kérésére 2019. június 28-án váltottak ki. Külön orvosi engedély hiányában – biztonsági okokból – azonban nem tarthatott magánál recept nélküli készítményeket (pl. fájdalomcsillapító, vitamin), azonban az alperes panasz esetén napi háromszori gyógyszerosztásról gondoskodott.

[9] A felperes a perfelvétel során megváltoztatott keresetében kérte annak megállapítását, hogy az alperes:

- 2017. július 17. és 2019. május 15. között megsértette az egészséghez fűződő személyiségi jogát azzal, hogy nem biztosított számára a korszerű táplálkozás követelményeinek megfelelő és elegendő étrendet, de ilyen élelmiszerekhez nem is juthatott, amely miatt folyamatosan hízik, székrekedéssel küzd, életminősége jelentősen romlik (a továbbiakban: 1. sorszámú kereseti kérelem),
- megsértette az emberi méltóságát, amikor 2017. július 17. és 2019. május 15. között olyan feltételeket teremtett, hogy az éhség és az alperes által biztosított alacsony minőségű élelmiszerek fogyasztása között kellett választania (a továbbiakban: 2. sorszámú kereseti kérelem),
- megsértette az egészséghez fűződő személyiségi jogát és emberi méltóságát azzal, hogy 2018. július 1. és 2019. május 15. között a kiskereskedelmi átlagárak többszöröséért árulta a zöldségeket, gyümölcsöket, továbbá indirekt eszközökkel rászorította a kiskereskedelmi átlagárnál jóval drágább termékek megvásárlására (a továbbiakban: 3. sorszámú kereseti kérelem),
- 2018. december 17. és december 30., valamint 2019. március 11. és március 23. között megsértette az egészséghez fűződő személyiségi jogát és emberi méltóságát azzal, hogy nem biztosította számára a heti egyszeri vásárlási lehetőséget, elzárva attól, hogy hozzáférjen a számára szükséges mennyiségű élelmiszerhez (a továbbiakban: 4. sorszámú kereseti kérelem),
- 2018. július 1. és 2019. május 15. között megsértette az egyenlő bánásmód követelményét, ezzel hátrányos megkülönböztetést szenvedett el, valamint megsértette a szabad vallásgyakorláshoz fűződő alapjogát azzal, hogy kizárólag a zsidó vallású fogvatartottak részére engedélyezte az élelmiszer civil konyháról történő beszerzését, neki, keresztényként nem (a továbbiakban: 5. sorszámú kereseti kérelem),
- 2018. július 1. és 2019. május 15. között megsértette az egyenlő bánásmód követelményét, ezáltal hátrányos megkülönböztetést szenvedett el azzal, hogy csak a HSR körlet lakóinak biztosította a tojás, liszt, krumpli vásárlásának lehetőségét, neki nem (a továbbiakban: 6. sorszámú kereseti kérelem),
- megsértette az egészséghez és emberi méltósághoz való személyiségi jogát 2018. július 1. és 2019. április 15. között, amikor korlátozta a zárkája tisztántartásához és testi higiéniájának megőrzéséhez használni kívánt tisztítószer, takarítószer és eszközök vásárlását és tartását (a továbbiakban: 7. sorszámú kereseti kérelem),
- szerzett jogot vont el azzal, hogy megtiltotta a hajnyírógép használatát (a továbbiakban: 8. sorszámú kereseti kérelem),
- 2017. július 17. és 2019. május 15. között megsértette az egészséghez fűződő személyiségi jogát azzal, hogy jogszerűtlenül korlátozta a recept nélkül megvásárolható gyógyszerek, gyógyhatású készítmények tartását (a továbbiakban: 9. sorszámú kereseti kérelem),
- 2018. július 12., július 19., augusztus 9., november 29., 2019. február 7., február 14., február 21. és március 14. napjain megsértette az egészséghez fűződő személyiségi jogát, amikor nem állította elő orvosi rendelésre (a továbbiakban: 10. sorszámú kereseti kérelem),
- megsértette az egészséghez fűződő személyiségi jogát amikor 2017. augusztus 17-én nem szállította el a már leszerzett visszerműtétjére (a továbbiakban: 11. sorszámú kereseti kérelem),
- megsértette az egészséghez fűződő személyiségi jogát, amikor a szakorvos által 2018. december 19-én felírt fájdalomcsillapító infúziót 8 napig nem váltotta ki (a továbbiakban: 12. sorszámú kereseti kérelem),

- megsértette az egészséghez fűződő személyiségi jogát azzal, hogy nem engedélyezte fogselyem tartását (a továbbiakban: 13. sorszámú kereseti kérelem),
- megsértette az emberi méltóságát és az egészséghez fűződő személyiségi jogát azzal, hogy 2019. február 1-től nem engedélyezte számára tejtermékek, gyümölcsök, lekvárok vásárlását, amellyel a székrekedése gyógyszerek nélkül is kezelhető lett volna (a továbbiakban: 14. sorszámú kereseti kérelem),
- megsértette az emberi méltóságát és egészséghez fűződő személyiségi jogát azzal, hogy 2017. július 17. és december 18. között, valamint 2019. augusztus 20. és október 30. között nem a hőmérsékleti, időjárási és évszaknak megfelelő öltözködés viselésére kötelezte a felperest az udvaron, valamint a zárkákban, körleten tartózkodás alatt, ha pedig fázott, nem takarózhatott be a zárkában (a továbbiakban: 15. sorszámú kereseti kérelem),
- megsértette az egyenlő bánásmód követelményét, ezáltal hátrányos megkülönböztetést szenvedett el, amikor 2017. július 17. és december 18. között, valamint 2019. augusztus 20. és október 30. között kizárólag a piros épület lakójaként kellett kettesével, kötött sétarendben, kényelmetlen cipőben menetelnie (a továbbiakban: 16. sorszámú kereseti kérelem),
- megsértette a testi, lelki egészséghez és sportoláshoz való jogát, valamint emberi méltóságát azzal, hogy 2017. július 17. és 2019. május 15. napjai között nem biztosította számára a konditerem használatának lehetőségét (a továbbiakban: 17. sorszámú kereseti kérelem),
- ugyanezzel megsértette az egyenlő bánásmód követelményét, ezért hátrányos megkülönböztetést szenvedett el, mert az ország minden fogvatartottja részére biztosított a konditerem, a HSR körlet lakóinak pedig ingyenesen, míg a felperestől ezért pénzt kért (a továbbiakban: 18. sorszámú kereseti kérelem),
- megsértette a testi, lelki egészséghez, tanuláshoz, művelődéshez, az információk, eszmék megismerésének és közlésének szabadságához való jogát, valamint az egyenlő bánásmód követelményét, ezáltal hátrányos megkülönböztetést szenvedett el 2017. július 7. és 2019. február 10. között azzal, hogy nem engedélyezte számára saját TV használatát, ellentétben a zsidó vallású fogvatartottakkal (a továbbiakban: 19. sorszámú kereseti kérelem),
- megsértette az egészséghez fűződő személyiségi jogát és emberi méltóságát amikor 2017. december 18. és 2019. január 2. között, valamint 2018. május 3-án a séták idején nem vette le kezéről a bilincset, valamint a zárkában egy vibráló neon lámpával világított egész nap (a továbbiakban: 20. sorszámú kereseti kérelem),
- megsértette az emberi méltóságát, amikor 2017. december 18. és 2019. január 02. között kamerával figyelte a zuhanyozót és a WC-t (a továbbiakban: 21. sorszámú kereseti kérelem),
- megsértette az emberi méltóságát 2018. január 25. és 2019. május 15. között, amikor megtiltotta, hogy hétköznapi ruháit kimossa és a ruhaszáritót használja (a továbbiakban: 22. sorszámú kereseti kérelem),
- megsértette az egészséghez és emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogát 2018. január 25. és 2019. május 15. napjai között azzal, hogy olyan ágyrend alkalmazására kötelezte, amely lehetetlenné tette, hogy kényelmesen ráfeküdjön az ágyára (a továbbiakban: 23. sorszámú kereseti kérelem),
- megsértette az egészséghez és az emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogát 2017. június 07. és 2019. május 15. napjai között, amikor nem biztosította számára az évszaknak megfelelő cipő használatát és olyan cipő viselésére kötelezte, amelyet előtte más fogvatartott használt (a továbbiakban: 24. sorszámú kereseti kérelem),
- megsértette az egészséghez fűződő személyiségi jogát amikor 2018. január 01. és 2018. augusztus 20. között korlátozta a saját cipőjének zárkán kívüli viselésében (a továbbiakban:

25. sorszámú kereseti kérelem). Hivatkozása szerint az alperes a kereseti kérelmeiben körülírt magatartásaival többszörösen sértette meg személyiségi jogait.

[10] Az alperes elsődlegesen (megelőző kártérítési eljárás hiányában) kérte a per megszüntetését, másodlagosan a kereset elutasítását. Hivatkozása szerint nem sértette meg a felperes személyiségi jogait.

[11] Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott ítéletével elutasította a keresetet. Megállapította, hogy a feljegyzett 36 000 Ft eljárási illeték az állam terhén marad, míg a felperes pártfogó ügyvédjének díja a felperest terheli.

[12] Ítéletének indokolásában előrebocsájta, hogy a tényállást elsősorban az alperes által becsatolt dokumentumok alapján állapította meg, míg azt, hogy az ételmezés megítélése vegyes volt F.-M. B., P. A., F.-Sz. A., F. F., K. J., K. S. L., L. S. tanúk vallomása alapján, akik közül egyedül az utóbbi tanú minősítette megfelelőnek az ételmezt. Ez azonban nem támasztja alá a felperes állítását, hogy az ételmezt emberi fogyasztásra alkalmatlan volt, amelyet cáfolt V. S. tanúvallomása, amely szerint a kiosztott ételmezt rendszeresen ellenőrizték, és amit alátámasztottak az alperesi iratok is.

[13] Nem fogadta el azt a felperesi állítást sem, hogy veszélyeztette egészségi állapotát, hogy több alkalommal nem állították elő orvosi vizsgálatra, mivel a becsatolt iratok szerint több alkalommal vett részt orvosi vizsgálaton, olyan megbetegedést pedig nem igazolt, amely valamely korábbi vizsgálat vagy kezelés elmaradására lett volna visszavezethető. Figyelmen kívül hagyta a felperes által okirati bizonyítékként felhasználni kért orvosi véleményt, mivel az nem felelt meg az utólagos bizonyításra vonatkozóan a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 220. §-ában írtaknak.

[14] Elutasította a felperes dietetikus szakértő kirendelésére irányuló bizonyítási indítványát, mivel nem az alperes által biztosított ételmezés minőségét, hanem azt kellett bizonyítani, hogy az ételmezéssel összefüggésben sérültek a felperes egészséghez és emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogai, illetőleg mivel attól a perben bizonyítandó állítások alátámasztása nem volt várható. A szakértő kizárólag az iratok alapján tud szakvéleményt adni, az adott étel tényleges minősége körében a felperes által állítottakat (emberi fogyasztásra alkalmatlan, romlott, ehetetlen) nem tudná igazolni, mint ahogy a felperes által csatolt ismeretlen körülmények között, ismeretlen időben készült fényképfelvételek alapján sem.

[15] Nem vette figyelembe a felperes által becsatolt, más személyekre és büntetésvégrehajtási intézetekre vonatkozó iratokat, mivel azok a felperes által bizonyítandó állítások alátámasztására nem voltak megfelelőek. A felperesnek ugyanis az alperes vele szemben megvalósított személyiségi jogszétséget kellett bizonyítania, nem pedig általánosságban az alperesnél más büntetésvégrehajtási intézetekhez képest kialakított házirend megfelelőségét.

[16] Ezt követően kitért arra, hogy a per tárgyára tekintettel nem lehetett előzetes eljárást lefolytatni, így nem volt helye az eljárás megszüntetésének, ezért érdemben bírálta el a keresetet, amelyet azonban megalapozatlannak talált.

[17] A felperesnek bizonyítania kellett volna a testi épsége vagy egészsége sérelmét, továbbá, hogy az alperes a büntetés végrehajtásából szükségszerűen következő korlátozásokon, tilalmakon túl, azzal össze nem egyeztethető olyan magatartást tanúsított, amely a testi épségét, egészségét sértette vagy közvetlen veszélynek tette ki. Önmagában az, hogy a felperes nem találta megfelelőnek az alperes által biztosított/megvásárolható élelmiszereket, egyéb bizonyíték hiányában nem alkalmas annak alátámasztására, hogy az alperes megsértette az egészséghez fűződő személyiségi jogát. Ehhez konkrét megbetegedés vagy sérülés igazolása lett volna szükséges, amelyre a felperes nem terjesztett elő indítványt, de bizonyítékot sem csatolt.

[18] Az emberi méltóság megsértésének megállapítására pedig a felperes hivatkozásai még bizonyítottságuk esetében sem lennének alkalmasak. A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:42. §-ának (2) bekezdésében szabályozott emberi méltóság védelme az egyén autonómiájának védelmét jelenti. A bírói gyakorlat szerint pedig – külön nevesített személyiségi jogok hiányában – csak a személyiséget ebben a vonatkozásban ért támadás ad alapot a sérelme miatti személyiségi jogvédelemre (BH2008. 12.). Az emberi méltóság megsértése akkor valósul meg, ha a személyt emberi mivoltában megalázzák, méltatlan vagy hátrányos helyzetbe sodorják (EBH1999. 15.) vagy az emberi élethez méltatlan magatartás valósul meg (BDT2020. 4152.) A felperes által sérelmezettek azonban nem tartoznak ide. A kapott ételmezés megfelelősége vagy hiánya, az, hogy milyen tisztítószerrel használhat, a boltban milyen áron, milyen típusú élelmiszerek kaphatók, a mosás és teregetés időzítése a zárkarendben, az előírt cipőhasználat nem tekinthető az emberi méltóságot sértő magatartásnak. Azt pedig nem bizonyította, hogy a fegyelmi zárkában szemérmét – ezáltal emberi méltóságát sértő módon – megfigyelték, rögzítették és illetéktelen személyek is látták.

[19] Nem állapítható meg a Ptk. 2:43. §-ának c) pontjában nevesített, személy hátrányos megkülönböztetése személyiségi jogsérelem sem. Ehhez azt kellett volna bizonyítani, hogy más, ugyanolyan rezsimben szabadságvesztés büntetését töltő személyekhez képest eltérő, szigorúbb, hátrányosabb elbírálásban részesült, az alperes személy szerint rá eltérő, hátrányosabb szabályokat alkalmazott, amelyet azonban nem bizonyított. A felperes által hivatkozottak nem személy szerint rá, hanem a más egységben elhelyezett valamennyi fogvatartottra vonatkoztak, amelyet nem a felperes személye miatt, hanem azért alkalmaztak, mert az egyes épületekben ugyanolyan fokozatú, de az ítélet hossza, illetve egyéb körülmények miatt eltérő fogvatartási körülményeket szükségessé tevő elítéltek voltak. Az alperes eltérő szabályokat a hosszabb tartalmú szabadságvesztés büntetését töltőkre vonatkozóan határozott meg, amely a felperesre is irányadó lett volna, ha elfogadja az ott történő elhelyezést. Nem állapítható meg hátrányos megkülönböztetés a zsidó és keresztény hitűek eltérő ételmezésével kapcsolatban sem. A felperesi állítással szemben a keresztény vallásban az étkezésre vonatkozó szigorú napi előírások nincsenek. A húsvét előtti böjt ugyan vallási előírás, azonban a felperes kétséget kizáró módon nem bizonyította, hogy bármikor húsmentes ellátást kért büntetésének végrehajtása során, másrészt lehetősége lett volna a húsmentes étkezésre. Ezzel szemben a zsidó étkezési előírások a vallásból fakadó speciális előírások, amelynek betartására az alperes jogszabálynál fogva köteles. Emellett az egyenlő bánásmód elvének megsértése nem személyiségi jogsértés. Az a 2000/43/EK tanácsi

irányelv magyar jogba történő átültetésére vonatkozó, az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvénnyel (a továbbiakban: Ebktv.) került be a korábbi, 2014. március 15. napját megelőzően hatályban volt, 1959. évi Ptk.-ba, és bár a jelentéstartalma hasonló, de az egyenlő bánásmód ezen túl egyéb tiltott magatartásokat is magába foglal. Épp ezért szabályozta a Ptk. azt a személyiségi jogok polgári védelmi rendszerében a hátrányos megkülönböztetés tilalmaként.

[20] Bizonyítottság hiányában nem fogadta el a TV készülék használatával kapcsolatos állítását sem, megjegyezve, hogy nem minden alkotmányos alapjog személyiségi jog, mivel nem a személyiséget mint az ember fizikai, lelki, testi egységét érintő jog. A személyiségi jogok védelmének lényege a személy autonómiájának, a személyiség szabad kibontakozásának védelme. A védelem elismerésének elsődleges követelménye az, hogy a védendő érték a személyiség megnyilvánulásaként legyen meghatározható, azaz a védendő jognak közvetlenül az emberi személyiségből kell fakadnia. (BDT2016. 3520., BH2008. 12.)

[21] A pernyertes alperes nem igényelt perköltséget, míg az illeték és a pártfogó ügyvédi díj viselésével kapcsolatos megállapítás a Pp. 101. §-ának (3) és 102. §-ának (1) bekezdésein alapul.

[22] A felperes fellebbezett az elsőfokú ítélet ellen, amelyben elsődlegesen kérte annak hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára történő utasítását, másodlagosan az elsőfokú ítélet 1-10., 12-18. és 20-25. sorszámú kereseti kérelmeknek megfelelő megváltoztatását. Álláspontja szerint az elutasított bizonyítási indítványai nem voltak szükségtelenek, épp azok alapján lehetett volna megállapítani, hogy az alperes rendszerszintű korlátozásokat alkalmazott, azt pedig dietetikus szakértő tisztázhatta volna, hogy az élelmezés megfelelő volt-e, illetőleg azt kiváltó oka lehetett-e a felperes székrekedésének, elhízásának, ebből következően életminősége romlásának. Érvelése szerint továbbá az általa becsatolt fényképek tartalmaznak olyan beágyazott adatokat, amelyek alapján megállapítható, hogy az alperesi intézetben és a perbeli időszakban készültek, a dietetikus szakértő pedig a fényképeket és az étellapokat összevethette volna. Az általa becsatolt okiratok alapján az is megállapítható lett volna, hogy az alperes által alkalmazott korlátozások még a saját szabályaival is ellentétesek voltak. Mindezek miatt indokolt a tényállás nagyobb mértékű felderítése, az esetlegesen módosuló tényállás miatt megváltozó ítélet esetén pedig sérülne a felek jogorvoslathoz való joga. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a 28. sorszámú végzésben hatálytalannak tekintette a 24. sorszámú beadvány 1-32. oldalait, holott azt a 21. sorszámú végzésben megjelölt bizonyítási kötelezettséggel kapcsolatos felhívás alapján terjesztette elő, a Pp. pedig nem tiltja, hogy a jogi képviselő idézze a felperest. Az elsőfokú bíróság továbbá a 10 témakör szerint csoportosítható kereseti követelése közül 4 témakör (tisztítószerekhez való hozzáférés, kondicionáló terem, zárkarend, cipőviselés) vonatkozásában nem is adott tájékoztatást a felperes bizonyítási kötelezettségéről, de azzal kapcsolatban felhívást sem kapott, ezért a bizonyítatlanságot nem lehet a terhére értékelni. Emellett az elsőfokú bíróság kizárólag az alperes dokumentumait használta fel, továbbá nem vette figyelembe azon 7 (köztük a BV-ben dolgozó) tanú vallomását, akik alátámasztották az élelmezés minőségbeli és esztétikai hiányosságait. Ezzel összefüggésben hivatkozott az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának 25. cikkére, illetőleg a vonatkozó jogirodalmi álláspontra is. Az elsőfokú bíróság elmulasztotta ismertetni az 1. sorszámú kereseti kérelem azon összetevőjét, hogy az élelmezéstől kialakult székrekedése miatt romlott meg az életminősége. Sérelmezte azt is, hogy a Győri Ítéltábla hasonló tényállás mellett megállapította, hogy a bilincsben történő sétáltatás sérti az emberi méltóságot. Hangsúlyozta,

hogy nem magában a tisztítószerkezhöz való hozzáférés, a megfelelő cipő és a konditerem hiánya, illetőleg a zárkarend valósították meg az emberi méltóság sérelmét, hanem e szabályok alkalmazása okozott olyan állapotokat, amely sértette a felperes emberi méltóságát. Az elsőfokú ítélet továbbá nem foglalkozik valamennyi kereseti kérelemmel, sok esetben csak általánosságokat fogalmaz meg. Hangsúlyozta, hogy a Kúria gyakorlata alapján a fogva tartás során irányadó kötelezettségek elmulasztása megalapozza a büntetésvégrehajtási intézmény felelősségét, de e vonatkozásban idézte az Alkotmánybíróság gyakorlatát is. Elsődleges fellebbezési kérelmének megalapozatlansága esetére azon bizonyítási indítványait tartotta fenn, hogy az ítéltábla vegye figyelembe az általa csatolt orvosi szakvéleményt, a Fővárosi Főügyészség 2021. február 2-án csatolt állásfoglalását, fényképfelvételeit, illetőleg az elsőfokú eljárás során előadott 21 kérdés megválaszolására rendeljen ki dietetikus szakértőt. Az egyes kereseti kérelmei kapcsán az alábbiakat részletezte: az étellemezéssel kapcsolatos kereseti kérelmek vonatkozásában hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta az általa becsatolt bizonyítékokat, hiányosan és tévesen értelmezte a beszerzett tanúvallomásokot (akik közül kizárólag F. F. találta elfogadhatónak az étellemezést), amelyek körében még T. Gy. őrnagy vallomása alapján is az állapítható meg, hogy az étellemezés nem volt megfelelő. Az elsőfokú bíróság továbbá e vallomásokot (amelyben az étellemezést „kevés”, „zsíros”, „mócsingos”, „felvizezett” jelzőkkel illették) nem vetette össze az egyéb bizonyítékkal, köztük a Helsinki Bizottság hasonló tartalmú jelentésével, majd nem rendelt ki dietetikus-gasztroenterológus szakértőt sem. A felperes bizonyítási szükséghelyzete ellenére nem szólította fel az alperest az általa felszolgált ételekről készült fényképfelvételek becsatolására, de ennek indokát sem adta az ítéletben. Ehhez képest az alperes az egyik határozatában maga is utalt az általa elismert székrekedési problémára, amellyel kapcsolatban a felperes igazolta, hogy T. hashajtót váltottak ki a részére. Márpedig, ha a szakértő szerint okozati összefüggés állapítható meg az étellemezés minősége és a székrekedés között, akkor meg kell állapítani az egészséghez fűződő személyiség jogának sérelmét. Az elsőfokú bíróság tévesen értékelte az egyenlő bánásmód elvének személyiségi jogi vonzatait is. Az ugyanis tény, hogy kérte keresztény vallási menü biztosítását, az pedig G. B. tanúvallomása alapján bizonyítást nyert, hogy ő – az alperes állításától eltérően – a felekezetének megfelelő étellemezésben részesült. P. A. és F. Sz. A. tanúvallomásai azt is igazolták, hogy a felperes tartotta a keresztény étkezési szokásokat, amellyel összefüggésben az általa hivatkozott szakirodalomra utalt az étkezés tartalmával kapcsolatban. Álláspontja szerint már az sérti az egyenlő bánásmód követelményét, hogy ő pusztán azért nem vásárolhatott egészséges ételkészleteket, mert a piros épületben volt elhelyezve. Azt sem értékelte az elsőfokú bíróság, hogy a BVOP levele egyértelműen bizonyítja, hogy az alperes jogsértő módon korlátozta a tejtermékek vásárlását, illetőleg az általa becsatolt terméklista bizonyítja azt is, hogy nem vásárolhatott olyan egészséges ételkészleteket, mint pl. hal, tojás, konzerv (pedig jogszabály lehetővé teszi a konzervnyitó tartását), holott az alperes kizárólag a vonatkozó jogszabályokban nevesített termékek körében volt jogosult korlátozni a felperest. Az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta azt is, hogy évekre, évtizedekre zárják el az egészséges táplálkozástól, amelynek ékes bizonyítéka a nála kialakult székrekedés-betegség. Mindezzel nem csak egészségi állapotát sértette, hanem azzal elzárta attól is, hogy ezen ételkészleteket saját költségén beszerezze, amellyel sérült az emberi méltósághoz való joga. Idézte a bírói gyakorlatból azt is, hogy a kötelező orvosi vizsgálat elvégzésnek elmulasztása megalapozza az egészséghez és az emberi méltósághoz fűződő személyiségi jog megsértéséért fennálló felelősséget. A kiskereskedelmi egységek vonatkozásában fenntartotta, hogy azzal elzárta attól, hogy egészséges ételkészleteket vásároljon, amely együtt értékelendő az alperes további jogsértő, az egészségét sértő magatartásával. E vonatkozásban hiába kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest a jogsértő helyzet felszámolására (mivel a Legfőbb Ügyészség felhívása nem vezetett eredményre), a bíróság nem adta döntésének indokát. A tisztítószerkezhöz és

eszközökhöz való hozzáférés körében hivatkozott arra, hogy az e vonatkozásban kihallgatott valamennyi tanú (még P. T. parancsnokhelyettes vallomása is) bizonyítja, hogy a felperes sem használhatott olyan alapvető eszközöket, amelyekre a test higiénijának és emberi méltóságának megőrzéséhez mindenképpen szüksége lett volna, Sz. Cs. pedig valótlanul állította, hogy engedélyezték számára az elektromos fogkefe használatát, hiszen ő maga utasította el az ezzel kapcsolatos kérelmet. A gyógyszer tartásának korlátozása körében 5 tanú vallomásával és határozatokkal bizonyította az alperesi tiltást, továbbá hogy két gyógyszerosztás között felesleges fájdalmakat kellett elviselni a fogvatartottaknak. Az egészségügyi ellátás színvonalával kapcsolatban bizonyította, de az alperes is elismerte, hogy több esetben nem állították elő orvosi rendelésre, amelyet a túlterheltség nem magyaráz. Hangsúlyozta, hogy a derékfájdalmaira (idegbecsípődésére) 2018. december 20-án elrendelt infúziós kúrát csak december 28-án váltották ki, azaz 8 napig hagyták szenvedni, amellyel összefüggésben az elsőfokú ítélet semminemű indokolást nem tartalmaz. Az öltözködési és séta szabályok körében úgyszintén a kihallgatott 5 tanú egybehangzó vallomására hivatkozott, amely szerint a piros épületben körbe-körbe kellett sétálni, és pihenni sem állhatott meg, amikor elfáradt vagy derékfájdalma jelentkezett. Emellett a tanúvallomások alapján az is bizonyítást nyert, hogy nem takarózhatott be, ha fázott, nyáron pedig nem vehette le az ingét nagy melegben, amely Sz. Cs. vallomása szerint azért volt indokolt, hogy egységes arculatot mutassanak a fogva tartottak. E szerint azonban a formalitás megelőzi az elítéltek hőérzetén alapuló jogát az öltözködéssel kapcsolatban. A kondicionáló terem használatával kapcsolatban úgyszintén 5 tanú vallomásával bizonyította, hogy bár kötelező lett volna, az alperes nem biztosított kondicionáló termet, de azt még a saját úgynevezett „PPP” szerződése is előírja. Azt pedig T. Gy. is elismerte vallomásában, hogy a kondicionáló teremben súlyzók nincsenek, így alkalmatlan volt a testedzésre. Erről azonban az elsőfokú bíróság említést sem tett az ítéletében, holott köztudomású tény, hogy a mozgás hiánya negatív hatást gyakorol az egészségre, amely hozzájárulhatott a felperes elhízásához. Azt sem értékelte az elsőfokú bíróság az alperes terhére, hogy a felperes többszöri indítványa ellenére sem csatolta be a felperes egyéni kezelési utasítását, holott az kategorikusan rögzítette, hogy a felperest egyedül kellett boltba kísérni, külön kellett beszélőre stb. vinni, amelyből következik, hogy elzárták a sportolás lehetőségétől is. Ugyanakkor a felperes bizonyította P. A. és F.-Sz. A. tanúvallomásával, hogy a HSR körlet lakóinak térítés nélkül biztosították a konditerem használatát. A televíziótartás körülményei körében nem kívánt fellebbezni. A fogda körülményeivel kapcsolatban hangsúlyozta, hogy tanúvallomások (köztük P. T. parancsnokhelyettes vallomása) igazolják, hogy bilincsben kellett sétálniuk, amely az általa becsatolt ügyészi állásfoglalás szerint jogsértő. Különösen azért, mert a csatolt fényképek szerint zárt udvaron a szökés teljességgel kizárt, de azt egyik a büntetvégrehajtásra vonatkozó jogszabály vagy utasítás sem indokolja, mint ahogy a Győri Ítéltábla hivatkozott döntése szerint sem jogszerű. A neonvilágítással kapcsolatban pedig az alperes nem igazolta az „előtéttekkel” kapcsolatos állításait, az ugyanakkor köztudomású tény, hogy a vibráló fényforrás fárasztja a szemet, pedig azt az alperes mindennap 4 és 20 óra között használta, azaz olyankor is, amikor a világítás nem volt indokolt. K. Zs. és F.-M. B. tanúvallomásai alapján az is kétséget kizáróan megállapítható, hogy a fogda kameráin keresztül női dolgozók is figyelték a fogvatartottakat, az alperes által csatolt fotókból pedig megállapítható, hogy az zuhanyzó és WC használata során a nemiszerveket bár kitakarták, a test felső része látható. Egyrészt azonban vitatható, hogy az alperes a perbeli fogdáról terjesztett elő kamerafelvétel, másrészt annak időpontja nem a perbeli időszakra vonatkozik, azt sem lehet az alapján eldönteni, hogy ténylegesen ki van-e takarva a WC és a zuhanyzó, ha pedig így is történt, az változatlanul sérti az emberi méltóságot, ez a kitakarás ráadásul csupán homályosítás, de ennek hiányában is a zuhanyzóból ki kell lépnie, amelyet csak meztelenül tud megtenni. Hivatkozott arra is, hogy a felek közötti más perben K. Zs. alezredes arról számolt be

tanúvallomásában, nincs olyan megkötés, hogy a technikai helyiségben csak férfi alkalmazott tartózkodhat, egyebekben pedig visszautalt a Fővárosi Főügyészség bizonyítékok közül kizárt állásfoglalására, amely jogsértőnek találta az ilyen kamerahasználatot. A zárkarenddel kapcsolatos kereseti kérelmek körében hivatkozása szerint bizonyította a jogsértéseket. Az erre nézve rendelkezésre álló 3 tanúvallomás alapján megállapítható, hogy csak hétvégén moshatták ruháikat, annak pedig nincs észszerű indoka, hogy miért kellett hétfőtől szombatig viselni a beleizzadt ruháikat és szagolni egymás testszagát a zárkatársával. Azt pedig ügyészi állásfoglalással bizonyította, hogy jogsértő volt, hogy az alperes nem cserélte kéthetente tisztára a ruháit, míg az az önbecsüléséhez hozzátartozik, hogy legritkábban is párnaponta cserélje a felsőjét. A házirend alapján tilos volt az ágyra feküdni, így egész nap állnia kellett a zárkában vagy egy háttámla nélküli, kemény műanyagból készült műanyag székre kellett leülnie, amely gyakorlatot utóbb az alperes meg is szüntetett, azonban ezt követően sem feketett az ágyra, hiszen arra csak az ágyrend megbontása nélkül lehetett feküdni. Azt pedig F.-Sz. A. és K. J. tanúvallomásai is igazolták, hogy ilyen esetben fegyelmi eljárással kellett számolni. A cipőviselési szabályok körében pedig az ügyészségi felülvizsgálat is megállapította, hogy az alperes jogsértő módon nem cserélte ki az évszaknak megfelelő lábbelire a fogvatartottak cipőjét. Emellett az alperes által alkalmazott tisztítószer alkalmatlan volt a cipők fertőtlenítésére. Ő maga pedig hiába kapott cipőviselési engedélyt, azt Sz. Cs. tanú által is elismerten a zárkán belülre korlátozták kirívóan okszerűtlenül és visszaélészerűen.

[23] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében kérte az elsőfokú ítélet helybenhagyását.

[24] A felperes a fellebbezésben foglaltak szerint tudomásul vette a 19. sorszámu kereseti kérelmének elutasítását, ezért az ítéltábla nem érintette az erre vonatkozó ítéleti rendelkezést.

[25] Az ítéltábla – részben a fellebbezésben foglaltak alapján – annyiba korrigálta az elsőfokú ítélet kereseti kérelmet rögzítő részét, hogy a felperes az 1. sorszámu kereseti kérelem alapjául hízásra és székrekedésre, ez alapján életminőségének romlására hivatkozott, a sérelmezett időszak kezdő időpontja pedig 2017. július 17., csakúgy, mint a 2. sorszámu kereseti kérelem esetében, amely pedig kiterjedt az egészséghez való jog megsértésének megállapítására is, míg a 8. sorszámu kereseti kérelem „szerzett joga jogtalan elvonásának megállapítására” irányult. A fellebbezés hivatkozásától (17. oldal 2. bekezdés) eltérően ugyanakkor a felperesnek nem volt a „jogsértő állapot felszámolására” irányuló, hanem kizárólag megállapítás iránti keresete (17. sorszámu jegyzőkönyv 2. oldal), amely keresetváltoztatás a Pp. 2020. december 31-ig hatályos 242. §-ának (2) bekezdése alapján az ellenfél hozzájárulása és a bíróság alakszerű határozata nélkül volt gyakorolható (BDT2020. 4150).

[26] Az ítéltábla továbbá annyiban pontosította a tényállást, hogy annak részeként (a felek egyező előadása és a becsatolt okiratok alapján) feltüntette az alperesnél alkalmazott zárkarend szabályait, a fegyelmi zárkában használt világítás rendjét, hogy a felperes a perbeli időszakban hány alkalommal élt jelzéssel az élelmezéssel kapcsolatban, az alperes csak 2018. december 27-én részesítette a derékfájdalmakban szenvedő felperest a nála már 2018. december 21. napján rendelkezésre álló infúziós kúrában, továbbá, hogy a felperes kérésére egy alkalommal hashajtót váltottak ki.

[27] Az elsőfokú bíróság mindazonáltal feltárta az ügy érdemi elbírálásához szükséges tényállást, és nagyobb részben helytállóan értékelte a szükséges mértékben lefolytatott bizonyítás eredményét. Az ítéltábla szükségtelenül nem ismétli meg az e tekintetben megalapozott döntésének helytálló indokait, míg a fellebbezésben foglaltak alapján az alábbiak szerint ítéletének indokolását részben kiegészíti, részben korrigálja az alábbiak szerint.

[28] Az elsődleges fellebbezési kérelemmel szemben nem volt helye az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésének.

[29] A felperes által becsatolt fényképfelvételek értékelése nem haladja meg a másodfokú eljárás kereteit. Függetlenül azonban attól, hogy a felvételek készítésének időpontjára vonatkozó adatok kinyerhetőek az azt azonosító digitális adatállományból, az elsőfokú bíróság megalapozottan utalt arra, hogy – az alperesi vitatás mellett – a fényképfelvételek ismeretlen körülmények között készültek. Ezért önmagában a felperes előadása (pl. zárkatársának tanúvallomása hiányában) nem támaszthatta alá, hogy a felperes ott-tartózkodásához képest szórványos fényképfelvételek (akár a beállítás sajátossága, akár az étel mennyiségének, állagának, összetevőinek változatlansága mellett) eredeti állapotában dokumentálják az élelmezést a teljes perbeli időszakra vonatkozóan. Az ítéltábla utal emellett arra is, hogy a felperes a képek 2017. októberi készültéhez képest ebben az időszakban nem, hanem csak a 2018. január 27-i és 2018. augusztus 9-i ebéd (felvágottdarab észlelése), a 2018. február 19-i ebéd (szétfőtt levesbetét, 8 db csirkemáj nem elegendő mennyisége, a tarhonya homogén volta) és a 2018. december 24-i ünnepi vacsora (a halászlében nem volt hal) kapcsán élt közvetlen jelzéssel (1/F/15., 34. és 6/A/9. sorszám alatt becsatolt iratok). Emellett egy alkalommal megtagadta az adminisztrációs hiba miatt nem megfelelően felkínált reggelit 2017. augusztus 2-án (1/F/31. sorszámú irat), továbbá kérelmére egyszer lefotózták az egyik étkezés során kapott hagymát és mandarin (6/A/29.). Bár a felperes több alkalommal (2018. augusztus 15. és 2019. január 4.) írásban is tett panaszt az élelmezés mennyiségére és minőségére, azt az alperes elutasította, hivatkozva arra, hogy rendszeresen biztosít a tartósítószermentes diéta részeként zöldséget, gyümölcsöt, tejtermékeket a felperes részére, az étel mennyiségét és minőségét pedig közvetlenül az ételosztáskor panaszolhatja, mivel az étel vizsgálata akkor lehetséges (1/F/34. sorszám alatt becsatolt iratok).

[30] Az elsőfokú bíróság helytállóan utalt arra is, hogy szükségtelen volt dietetikus szakértő kirendelése. A felperesnek nem azt kellett bizonyítania, hogy az alperes (hagyományos élelmezésnek megfelelő) étlapjai, kiszabati ívei stb. megfeleltethetők-e a – büntetés-végrehajtás országos parancsnoka 35/2015. (IV. 28.) OP szakutasításának 24. és 45. pontjaiban a lehetőségekhez képest rögzített – korszerű táplálkozás követelményeinek, hanem hogy ténylegesen olyan élelmezésben részesítették (ideértve pl. a ténylegesen beszerzett és felhasznált nyersanyagokat, a ténylegesen alkalmazott technológiát), amely sértette az egészségét (Ptk. 2:43. § a) pont) vagy fogyasztása megalázó, embertelen stb. helyzet elé állította, ezért sértette az emberi méltóságát [Ptk. 2:42. §-ának (3) bekezdése].

[31] A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bvtv.) 122. §-ának a) pontja és a büntetés-végrehajtási szervek tevékenységével kapcsolatos közegészségügyi

követelményekről, a közegészségügyi feladatok ellátásának, valamint az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálatval való együttműködés rendjéről szóló 30/2003. (VII. 18.) IM-ESzCsM együttes rendelet 4. §-a (1) bekezdésének b) pontja értelmében a fogvatartott részére a végzett munka jellegének, az egészségi állapotnak és az életkornak megfelelő étrendet kell biztosítani azzal, hogy a büntetés-végrehajtási intézet lehetőségeinek függvényében egyéb követelmények, így különösen a változatosság, az évszakváltás, az arányos tápanyagelosztás, a komplettálás érvényesülését is biztosítani kell.

[32] Figyelemmel a másodfokú eljárás során fenntartott bizonyítási indítványokra (ehhez kapcsolódóan, hogy az alperes a 6. sorszámú ellenkérelmében jelezte, hogy a felperes átszállítása miatt nem rendelkezik a fogva tartási és egészségügyi dokumentációval), az alperesi élelmezést érintő hatósági ellenőrzések hiányosságát fel nem táró eredményére (6/A/10-11. sorszámú iratok), hogy a felperes nem végez munkát, az alperes pedig annak ellenére részesítette kérelmére tartósítószermentes diétában, hogy azt a 6/A/8. sorszám alatt becsatolt lelet szerint egészségügyi vizsgálat nem támasztotta alá (a B.-i F. és B. 1./A/2.. alatt becsatolt irata szerint pedig az ezzel kapcsolatban a felperes által korábban felhasznált orvosi irat hamis), továbbá, hogy az alperes nem vitásan 72 óráig őrizte a felszolgált élelmezésből származó mintát, önmagában a szakértővel véleményeztetni kért élelmezéssel kapcsolatos iratok alapján nem lehetett volna következtetést levonni arra, hogy – a ténylegesen nyújtott és a felperes beszerzéseivel kiegészített esetlegesen nem „korszerű” élelmezéssel – sérült-e a felperes egészsége (vagy emberi méltósága). Az ítéltábla ezzel összefüggésben is hangsúlyozza, hogy a felperes elhanyagolható mértékben élt jelzéssel vagy panasszal az élelmezésre (amelyekkel kapcsolatban az alperes által csereként felkínált élelmezést nem kérte), egyébként elfogadta az élelmezést. Így bár a felperes nyilvánvalóan nem járult hozzá egészsége vagy emberi méltósága megsértéséhez, a Ptk. 2:42. §-ának (3) bekezdése szerint nem sért személyiségi jogot az a magatartás, amelyhez az érintett hozzájárult.

[33] Az ítéltábla emellett utal arra is, hogy a felperes – ellentétben a 2. sorszámú kereseti kérelemben hivatkozott éhezéssel – testtömegének gyarapodására és székrekedésre hivatkozott. Ehhez képest azonban tanúvallomással vagy okiratokkal nem bizonyította testtömegének változását, peradatként pedig a 2019. január 4-i keltezésű (1/F/34. sorszám alatt) alperesnek írott (saját nyilatkozatát tartalmazó) kérelme áll rendelkezésre, amely szerint a korábbi 140 helyett 100-105 kg a testtömege. A székrekedés körében pedig a saját – vitatott – tényállítása mellett csupán az arra vonatkozó egészségügyi dokumentáció áll rendelkezésre, hogy egyszeri, 2019. március 21-i kérelmére hashajtót írtak fel a részére, amelyet a felperes kérésére 2019. június 28-án váltottak ki (6/A/8. sorszám alatti orvosi irat és 13/F/24. sorszám alatt becsatolt gyógyszerlista). A felperes azonban – megelőzve egy esetleges orvosszakértői bizonyítást – nem bizonyította (jellemzően zárkatársának vagy az őt vizsgáló orvos tanúvallomásával, esetleges további orvosi iratainak becsatolásával), hogy ténylegesen jelentkeztek, ha igen, milyen panaszai, azt megelőzően miként alakult étkezése (vagy a székrekedés szempontjából különös jelentőséggel bíró folyadékfogyasztása) és ismert (a székrekedésre hajlamosító) aranyér-betegsége, miért halasztotta el a gyógyszer kiváltását, majd azt mikor és milyen dózisban használta fel utóbb, és milyen panaszaira. A meghallgatni kért K. S. L. fogvatartott ugyanis csupán arról számolt be tanúvallomásában (179. sorszámú jegyzőkönyv 2. oldal), hogy a felperes folyamatosan panaszkodott székletproblémáira, amelyet L. S. fogvatartott (179. sorszámú jegyzőkönyv 5. oldal) akként erősített meg, hogy a felperes „többször jelezte, hogy megy a hasa”, amely vallomások nem támasztják alá a felperes székrekedés-betegségét.

[34] Az sem indokolja az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, hogy a felperes álláspontja szerint a beszerzett tanúvallomások alátámasztották az élelmezés esztétikai és minőségbeli hiányosságait. A fellebbezésben helytállóan ismertette, hogy a fogvatartottként meghallgatott tanúk közül F. F. volt, aki az élelmezés megfelelőségéről számolt be, P. A., F.-Sz. A., K. S. L., F.-M. B., továbbá a konyhán dolgozó K. J. és L. S. (ez utóbbi a 148. és 159. sorszámú beadványaiban a számára kifejezetten „fontosnak” jellemezte a felperes ügyét) ennek ellenkezőjéről számoltak be. Ugyanakkor az alperes alkalmazásában álló T. Gy. és K. Z., továbbá az gazdasági társaság1 alkalmazásában álló V. S. az élelmezés jó színvonaláról tett tanúvallomást. Az e vallomások egybevetéséből eleve, de a fent értékeltekkel (pl. szórványos felperesi panaszok) együtt mérlegelve továbbiakban adódó bizonyítatlanság pedig a fellebbezés érvelésével szemben a felperes terhére esik [Pp. 265. §-ának (1) bekezdése]. Az ítéltábla utal ugyanakkor arra is, hogy az élelmezés tanúvallomásokkal való minősítése szükségszerűen hordoz szubjektív elemeket (ízlés, válogatosság, készítési mód preferálása stb.), amelyek önmagukban bizonytalanságot jelentenek egy bizonyíték bizonyítóerejének megítélésénél.

[35] A felperes alaptalanul sérelmezte a 24. sorszámú beadványa 1-32. oldalainak hatálytalanságával kapcsolatban hozott 28. sorszámú végzést. Az elsőfokú bíróság ezzel összefüggő megállapítása ugyanis a fellebbezés érvelésétől eltérően nem azon alapult, hogy a jogi képviselő a felperest idézte a beadványban, hanem azon, hogy a felperes bírósági felhívás nélkül terjesztett elő perfelvételi iratot [Pp. 203. §-ának (1) bekezdése]. A felek ugyanis azt megelőzően bizonyítékok, bizonyítási indítványok előterjesztésére kaptak felhívást (21. sorszámú végzés 2. oldalának utolsó bekezdése), az elsőfokú bíróság pedig az alapján tekintette hatálytalannak a bizonyítási indítványok kivételével előterjesztett nyilatkozatot. Az ítéltábla a teljesség kedvéért jegyzi meg, hogy az elsőfokú bíróság nem tekintette hatálytalannak az irat első oldalának fogászati implantátummal kapcsolatos megállapítási keresettől való elállást rögzítő bekezdésében foglaltakat sem, és az (ugyancsak alperesi hozzájárulást és alakszerű bírói határozatot nem igénylő) elállásnak megfelelően bírálta el a keresetet.

[36] A felperes alaptalanul sérelmezte azt is, hogy az elsőfokú bíróság hiányosan tájékoztatta a feleket bizonyítási kötelezettségükről. A Pp. 237. §-ának (2) bekezdése értelmében az anyagi pervezetés – egyebek mellett – arra terjed ki, hogy ha a perfelvételi nyilatkozat nem terjed ki valamely lényeges tény vonatkozásában a bizonyításra vagy a felek között vita van abban, hogy valamely tény bizonyítása mely felet terheli, a bíróság tájékoztatja a feleket a bizonyíték rendelkezésre bocsátása, illetve a bizonyítás indítványozása elmulasztásának, valamint a bizonyítás esetleges sikertelenségének következményéről is. A felek között azonban nem volt vita abban, hogy az elsődlegesen bizonyítandó tények (valamennyi kereseti kérelem esetében az alperes érintett személyiségi jogát sértő magatartása) bizonyítása a felperest terheli [Pp. 265. §-ának (1) bekezdése], a felperes pedig valamennyi kereseti kérelmével összefüggésben terjesztett elő bizonyítékot vagy bizonyítási indítványt (amelyhez képest a fellebbezésében sem jelölt meg további bizonyítási eszközt, illetőleg bizonyítási indítványait a fellebbezésben megjelölt körben tartotta fenn).

[37] A felperes ugyanakkor részben megalapozottan hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság az általa elfoglalt jogi álláspont mellett (a kereset alapjául szolgáló kérdéseket túlnyomórészt jogkérdésnek, a ténykérdések vonatkozásában pedig bizonyítatlannak tekintve) nem értékelte a felperes által becsatolt, az ügy érdemi eldöntése szempontjából jelentőséggel bíró okiratokat, amelyet az ítéltábla részben a már fent, részben

az alább részletezettek szerint kiegészített. Hangsúlyozandó ugyanakkor, hogy az ítélet jogi indokolásában nem kell számot adni valamennyi bizonyítékról, hanem a megállapított tényekre vonatkozó bizonyítékokat kell feltüntetni, emellett azokat az okokat, amire tekintettel a bíróság a felajánlott bizonyítást mellőzte [Pp. 346. §-ának (5) bekezdése].

[38] Az ítéltábla a fellebbezésben nevesített, az elsőfokú bíróság által a Pp. „220. §-ára” hivatkozással utólagos bizonyításként mellőzött 26. sorszám alatt becsatolt „szakvéleményt” nem rekesztette ki a bizonyítékok köréből. Ennek oka, hogy azt követően, hogy az elsőfokú bíróság a perfelvételi tárgyalás (17. sorszámú jegyzőkönyv) halasztását követő eljárás során a (felperes részére 2020. október 21-én kézbesített) 21. sorszámú végzésben 15 napos határidővel hívta fel a feleket bizonyítási indítványaik előterjesztésére és jelezte, hogy azt követően a perfelvételt lezárja; arról azonban formális végzésben perfelvételi tárgyaláson nem határozott [Pp. 194. §-ának (1) bekezdése]. Ezért csak az ezt követő első, 2021. február 23-i érdemi tárgyalás (a 29. sorszám alatti iratokat követően vélhetően lajstromozási hiba miatt 100-as sorszámozással ugrott 149. sorszámú jegyzőkönyv) tekinthető olyannak, amikor a feleknek a Pp. 149. §-ának (2) bekezdése alapján lehetőségük volt a jogszabály által biztosított perfelvételi nyilatkozataik előterjesztésére. Ugyanerre tekintettel nem volt helye a 147. sorszám alatt 2021. február 2-án becsatolt ügyészi állásfoglalás figyelmen kívül hagyásának sem (147/I. sorszámú végzés). Az utóbbiban ugyanakkor a Fővárosi Főügyészség által a F.-i B.-v.-i I. (azaz nem az alperes) fegyelmi zárkájában alkalmazott kamerahasználat körében elfoglalt álláspont nem köti a bíróságot [Pp. 263. §-ának (2) bekezdése], mint ahogy az sem, hogy a Sz.-Sz.-B. M.-i Főügyészség és a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság nem észlelt jogsértést az alperesi kamerahasználat körében (1/F/63. és 25/A/1. sorszám alatt becsatolt iratok). A 26. sorszám alatt becsatolt szakértői véleményt pedig a felperes kifejezetten nem szakértői bizonyítás részeként, hanem okirati bizonyítékként kérte figyelembe venni (138. sorszámú beadvány). Ez az okirati bizonyíték pedig csak azzal kapcsolatos (a felperes személyes vizsgálata nélkül készült) orvosi nyilatkozatokat tartalmaz, hogy a felperes orvosi iratokkal alátámasztható aranyér-betegsége, ekcémája, porckorongdegenerációja és gerincferdülése esetén milyen gyógymódok és kímélet ajánlott.

[39] A felperes részben hivatkozott megalapozottan arra, hogy az ítélet nem tartalmaz indokolást egyes kereseti kérelmei körében (az edzőteremhez és a gyógyszerekhez való hozzáférés korlátozása, a fájdalomcsillapító infúzió kiváltásának késedelmé és a bilincsben történt sétáltatás). Ezek közül az elsőfokú ítélet a bilincshasználat körében az [1] és [6], az edzőteremhez és a gyógyszerekhez való hozzáférés kapcsán a [29] és [31] bekezdésekben rögzít (részben hiányos, részben megalapozatlan) indokolást, míg az infúziós kezelés elmaradása körében nem. Az utóbbit azonban az ítéltábla a Pp. 383. §-ának (3) bekezdése alapján arra tekintettel pótolja a jelen ítéletben, hogy bár a felperes erre vonatkozóan gyakorolni kért anyagi felülbírálati jogkört nem jelölt meg [Pp. 369. §-a (3) bekezdésének e) pontja], az a Pp. fellebbezés elbírálásakor hatályos 371. §-a (1) bekezdésének hatályon kívül helyezett c) pontja alapján nem kötelező eleme a fellebbezésnek, ugyanakkor a felperes e vonatkozásban is kérte másodlagosan az ítélet megváltoztatását. Míg az elsőfokú ítélet indokolását az ítéltábla az alább rögzítettek szerint kiegészíti és korrigálja.

[40] A további elsődleges fellebbezési kérelem körében előadottak kapcsán pedig az ítéltábla – részben visszautalva a fentiekre – hangsúlyozza, hogy önmagában az, hogy a fellebbező fél nem tartja elégségesnek az ítélet indokolását, nem alkalmas ok az ítélet hatályon kívül helyezésére.

[41] Az ítéltábla – követve a fellebbezés tematikáját és hivatkozásait – az alábbi megállapításokra jutott az ítélet részbeni megváltoztatására irányuló másodlagos fellebbezési kérelem körében.

[42] Szükséges előre bocsájtani, hogy a Bvtv. 83. §-ának (4) bekezdése szerint a szabadságvesztés végrehajtása során - a szabadságvesztés végrehajtási fokozatára, a bv. intézet rendjére és biztonságára figyelemmel - törekedni kell arra, hogy az elítélt életkörülményei közelítsenek a szabad élet általános körülményeihez, és ezáltal a szabadságvesztés káros hatásai enyhíthetők, illetve ellensúlyozhatók legyenek. Nem mellőzhető azonban a szabadságvesztés végrehajtási fokozata, a bv. intézet rendje és biztonsága előzőek szerinti hangsúlyozása mellett, hogy a Bvtv. 100. §-ának (1) bekezdése szerint a fegyház fokozat a szabadságvesztés legszigorúbb végrehajtási módja. A (2) bekezdés b) pontja szerint pedig a fegyházban az elítélt életrendje részleteiben is meghatározott, állandó irányítás és ellenőrzés alatt áll.

[43] Az élelmezéssel kapcsolatos (1., 2., 3., 4., 5., 6. és 14. sorszámú) kereseti kérelmek kapcsán az ítéltábla egyrészt visszautal a fentiek szerint a felperes terhén maradó bizonyítatlanság következményeire és a dietetikus szakértői bizonyítás szükségtelen voltára. Az ezzel kapcsolatos bizonytalanságokat pedig az sem oszlatta volna el, ha az alperes becsatolta volna az általa közvetlenül a felperes „panaszait” követően készített esetlegesen meglévő fényképfelvételeit, mivel egyrészt az alperes csereételet kínált fel a felperes részére, másrészt e néhány „panasz” szórványosnak tekinthető a felperes ott-tartózkodásához képest. A Helsinki Bizottság jelentésének élelmezéssel kapcsolatos kitételei pedig mintegy 10 év távlatából, azonosítatlan körülmények között rögzített fogvatartotti nyilatkozatok alapján nyilvánvalóan nem bírnak bizonyító erővel a felperes perbeli élelmezésére vonatkozóan. Mindezek mellett továbbá – a fent részletezettek szerint – a felperes nem bizonyította sem székrekedés-betegségét (amelyet az sem tesz bizonyítottá, hogy az alperes ekként idézte a felperest a fellebbezésben hivatkozott egyik határozatában), sem testtömegének növekedését. Ezek vonatkozásban továbbá a fellebbezési eljárásban az orvosszakértői bizonyítást nem is tartotta fenn, csak a dietetikus szakértő kirendelésére vonatkozó indítványt.

[44] Ami pedig az élelmezés vallási alapú megközelítését illeti, az elsőfokú bíróság helytállóan utalt arra, hogy az egyenlő bánásmódhoz való jog tágabb jogintézményként nem személyiségi jog, hanem a személy hátrányos megkülönböztetése jelenti a személyiségi jogok sérelmét a Ptk. 2:43. §-ának c) pontja szerint. A Ptk. 2:42. §-ához fűzött indokolás külön kitér ugyanis arra, hogy a polgári jogi személyiségvédelem köre nem azonos teljes egészében az alapjogokkal. Bár kétségtelen, hogy vannak olyan alapjogok, amelyeknek a megsértése a személyiségi jogok magánjogi védelme körében is szankcionálható, de a törvényalkotók kifejezetten el kívánták kerülni azt, hogy az alkotmányos szabadságjogok, valamint a nemzetközi egyezményekbe foglalt emberi jogok közül azokat is a magánjogi kódex tartalmazza, amelyeknek érvényesülését az államnak közjogi eszközökkel kell biztosítani. Ezzel összefüggésben az ítéltábla már ehelyütt hangsúlyozza – részben visszautalva a fentiekre –, hogy a személyiség jogi per nem a büntetés-végrehajtással kapcsolatos törvényességi felügyeleti eljárás, hanem annak eldöntésére szolgál, hogy valamely alperesi magatartás miatt valóban sérült-e a felperes keresetben megjelölt személyiségi joga, azaz a felperes szorul-e polgári jogi védelemre a személyiségi jogainak megsértése miatt. G. B. tanúvallomása szerint a zsidó étkezési szokások alapján jutott élelmezéshez. Ez azonban nem

a felperes hátrányos megkülönböztetése, hanem a nem vitatottan zsidó vallású fogvatartott eltérő étkezésben részesítése, mint a felperes – egészségügyileg nem igazolt – tartósítószermentes diétában való részesítése a többi fogvatartott javára. E vonatkozásban annak sincs jelentősége, hogy ez valójában az Ebktv. 11. §-ának (1) bekezdése szerinti, az egyenlő bánásmód követelményének megsértését eleve kizáró előnyben részesítésnek minősül-e, a felperest ugyanis vallási meggyőződése alapján nem különböztették meg hátrányosan. A felperes nem a vallását kívánta gyakorolni (nem vitásan az alperesnél nem vette igénybe a hitélettel összefüggő lehetőségeit), hanem kizárólag alimentációs alapon sérelmezte, hogy étrendje a vallási ünnepnapokon nem igazodott a nem hívő/vallásos emberek által is megőrzött ünnepi étrendhez. A börtönnel kapcsolatos hivatkozása pedig mindezeknél is megalapozatlan, mert egyébként sem bizonyította, hogy a felperes által biztosított (és a felperes által pótolta) étrendből nem tudta – a dolog természeténél fogva – elhagyni az általa sérelmezett komponenseket (vagy kért például vegetáriánus diétát). Ami pedig az általa is panaszkodott karácsonyi halászlé hiányosságát illeti, V. S. tanúvallomásaiban beszámolt arról, hogy a „halászlé” halból készült, de abba belepaszírozták a halat (179. sorszámú jegyzőkönyv 10. oldal).

[45] Az sem a felperes hátrányos megkülönböztetése – különösen az alperes által napi kétszer biztosított meleg étkeztetés mellett –, hogy mivel a rá megszabott rezsimben nem biztosították (és nem is kellett biztosítani) a főzés lehetőségét, nem tarthatott magánál a 6. sorszámú kereseti kérelemben felsorolt romlandó nyersanyagokat. Erre vonatkozóan ugyan csatolt olyan számlákat, amelyek szerint P. A. fogvatartott romlandó árut vásárolt, ezzel összefüggésben azonban a Pp. 295. §-ában foglaltak ellenére nem intézett kérdést az általa meghallgatni kért tanúhoz (149. sorszámú jegyzőkönyv 6-9. oldal) azzal kapcsolatban, hogy az elsőfokú ítéletben kifejtett okból vagy más miatt (pl. jutalom vagy munkát végez vagy egészségi állapota miatt) vásárolhatott azokból, illetőleg vele összehasonlítható helyzetben van-e (Ebktv. 8. §), akár azért, mert elfogadta a HSR körletben való elhelyezést

[46] Az élelmiszerárak meghatározásából származó esetleges hátrány a felperes álláspontjától eltérően nem vagyoni, hanem vagyoni jellegű, ezért megalapozatlan az árak meghatározásából eredő sérelmére alapított kereseti kérelem. A Ptk. 2:51. §-a (1) bekezdésének a) pontja szerint pedig az eset körülményeihez képest az követelheti a jogsértés megtörténtének bírósági megállapítását, akit személyiségi jogában megsértenek. Az ítéltábla már ehelyütt is hangsúlyozza – az elsőfokú ítélet helytálló érvei mellett –, hogy a felperes vagyoni jellegű sérelmei, esetleges kényelmetlenségei, kellemetlenségei, komfortérzetének csökkenése és érdeksérelmei nem azonosíthatóak a kereseti kérelem részévé tett egyik, illetőleg egyetlen személyiségi joggal sem (ahogy részben maga is hivatkozott rá a fellebbezés 9. oldalán).

[47] Emellett továbbá a felek által becsatolt árulista komplex (tejtermékek, zöldségek, gyümölcsök stb.), a felperes által napi két alkalommal biztosított meleg- és egyszeri hideg (a felperes által hiányolt tejtermékeket, zöldséget, tojást stb. tartalmazó) étellemezés mellett lehetőséget nyújt a felperes esetleges egyéni ízlésének megfelelő hozzátápláláshoz/az étkezés szubjektív élvezeti értékének javításához. Figyelemmel arra is, hogy a felperes szabadságvesztés büntetését tölti, a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet (a továbbiakban: R.) 39. §-a (1) bekezdésének f) pontja és 1. számú melléklete alapulvételével korlátozható a fegyház végrehajtási fokozaton belül a szigorúbb rezsimbe sorolt elítélt birtokában tartható tárgyak köre. A felperes továbbá

mindezeket a nem bizonyított székrekedés-betegsége függvényében állította az egészségét sértőnek.

[48] Bár a fellebbezés nem tartalmazott külön hivatkozást a vásárlás gyakoriságára vonatkozóan, hivatkozásától eltérően egyrészt a R. 134. §-ának (1) bekezdése alapján az alperesnek havonta legalább kétszeri vásárlásra kellett lehetőséget biztosítania, másrészt az alperes ezzel összefüggésben sem bizonyított egészségromlást vagy a méltóságának sérelmét, abból ilyen sérelem nem is következik.

[49] A tisztítószerhez, eszközökhöz való hozzáférés korlátozásával kapcsolatos (7., 8. és 13. sorszámú) kereseti kérelmek körében a felperes részben szintén nem bizonyította (például zárkatársának tanúkénti meghallgatásával), hogy a tényleges zárkörülmények és személyi higiéné mellett (és a 6/A/6. sorszám alatti lista szerint megvásárolható, illetőleg csomagban beküldhető tisztálkodó- és tisztítószer ellenére) valamely módon az esetleges kellemetlenségeken, kényelmetlenségeken túl sérült egészsége (pl. fogazata) vagy emberi méltósága. A 8. sorszámú kereseti kérelmében foglaltaktól eltérően pedig a „hajnyírógép tartására vonatkozóan szerzett jog” nem személyiségi jog.

[50] Gyógyszertartás korlátozása körében előterjesztett (9. sorszámú) kereseti kérelem körében pedig maga sem vitatta, hogy a R. 1. számú mellékletének 8. pontjában foglaltakkal szemben nem rendelkezett orvosi engedéllyel az általa megjelölt gyógyszerek stb. tartására. Ezen túlmenően pedig e vonatkozásban sem bizonyította (pl. tanúvallomással), hogy ténylegesen mikor, milyen jellegű egészségügyi panasza (fájdalma stb.) jelentkezett, amelyet az alperes napi háromszori gyógyszerosztása nem enyhített. A tanúként meghallgatni kért egyes fogvatartottak pedig – lévén nem a felperes zárkatársai – kizárólag a saját nélkülözésükről számoltak be.

[51] Az egészségügyi ellátás színvonalával kapcsolatos (10. és 12. sorszámú) kereseti kérelmek kapcsán pedig az ítéltábla előrebocsátja, hogy a felperes nem terjesztett elő az elsőfokú ítélet megváltoztatására irányuló fellebbezési kérelmet a 11. sorszámú kereseti kérelem (elmaradt visszerműtét) körében, hanem az elsődleges fellebbezés keretében ki nem zárva az ítélet hatályon kívül helyezését kérte. Mivel ez alapján az ítélet hatályon kívül helyezésére nem volt ok, az ítéltábla e tekintetben az ügy érdemét nem érintve hagyta helyben az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 382. §-a alapján. Eszerint ugyanis ha a fél az ítélet megváltoztatására irányuló kérelem nélkül kizárólag az ítélet hatályon kívül helyezését kérte és fellebbezése megalapozatlan, a másodfokú bíróság ítéletével - az ügy érdemét nem érintve - az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

[52] A felperes a kereseti kérelemben és a fellebbezésben is határozottan megjelölt 2018. július 12., július 19., augusztus 9., november 29. (az elsőfokú ítéletben tévesen: november 22.), 2019. február 7., február 14., február 21. és március 14. napjain elmaradt orvosi vizsgálatok körében sem bizonyította (az alperes személyiségi jogsértést kifejezetten és általánosan vitató ellenkérelmével szemben), hogy ténylegesen mikor, milyen jellegű egészségügyi problémája kapcsán maradt el orvosi vizsgálata vagy valamely kezelése, és amiatt sérült az egészsége. Mert bár a büntetés-végrehajtási intézetekben fogvatartott elítéltek és egyéb jogcímen fogvatartottak egészségügyi ellátásáról szóló 8/2014. (XII. 12.) IM rendelet 4. §-ának (1) bekezdése szerint biztosítani kell az egészségügyi panasszal jelentkező

fogvatartott orvosi rendelésen való megjelenését, e jogszabályhely megsértése nem jelenti szükségszerűen az egészség megsértését. A becsatolt egészségügyi dokumentáció szerint továbbá a felperes 2018. július 12-én járt az alperes fogászatán, a 2018. július 19-t követő napon a fürdési engedélye meghosszabbítását kérte, a 2018. augusztus 9-t követő napon („széklete rendes” kitétellel) előállították gasztroenterológiai kontrollvizsgálatra (ahol megkapta a negatív ételallergia-tesztet), a 2018. november 29-t követő napon (már 1 hete fájó derék) vizsgálták ambuláns kezelés keretében, 2019. február 13-án előállították reumatológiai kontrollvizsgálatra (az alperesnél történt kezelést követően csökkenő panaszokkal), 2019. március 21-én pedig ambuláns vizsgálat során írtak fel részére hashajtót (amelyet a fentiek szerint akkor nem váltott ki) és kért (a szokásos gyógyszerosztáson kívül) fájdalomcsillapítót. E dokumentáció pedig önmagában nem bizonyít a felperes egészségében bekövetkezett sérelmet.

[53] A 12. sorszámú kereseti kérelme ugyanakkor megalapozott volt, mivel sértette az egészségét, hogy csak késedelemmel kapta meg a számára – nem vitásan – szükséges infúziós fájdalomcsillapítást. A felperes gerincbántalmaival összefüggő fájdalmi elviselésének kényszere ugyanis sértette az egészséghez való jogát, a felperes keresetében kért megállapítás pedig a személyiségi jogok megsértésének felróhatóságtól független szankciója [Ptk. 2:51. §-a (1) bekezdésének a) pontja], azaz nem volt jelentősége, hogy a jogsértés az alperesnek felróható-e. Bár a felperes által becsatolt „NEAK-lista” szerint a felperes 2018. december 19-i vizsgálatát követően december 28-án váltották ki a N. oldatos infúziót, az alperes a saját (sorkizárt) nyilvántartásával (6/A/18. sorszámú irat) igazolta, hogy beérkezett hozzá 2018. december 21-én. Ennek ellenére azonban csak 2018. december 27-én kezdte meg a kúrát (13/A/12. sorszám alatti ambuláns lap). Az ítéltábla ezért az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával megállapította az alperes jogsértését.

[54] Az öltözködési és sétaszabályok körében előterjesztett (15. és 16. sorszámú) kereseti kérelmek esetében sem az alperesnél irányadó szabályozás törvényességét kellett felülbírálni, hanem abban a kérdésben kellett dönten, hogy azok kapcsán sérült-e a felperes megjelölt személyiségi joga. Bár a fellebbezésben hivatkozott tanúvallomások igazolták a „kötött” sétatendert, pl. éppen a magas biztonsági kockázatúként besorolt felperes (13/A/21. sorszámú irat) személyére tekintettel a Bvtv. fent hivatkozott 83. §-ának (4) bekezdésében rögzített szempontok (a büntetés-végrehajtási intézet rendje és biztonsága) mellett nem volt sem szükségtelen, sem aránytalan a fogvatartottak szabad levegőn való tartózkodásának ebbéli szabályozása. E tanúk azonban kizárólag a saját tapasztalataikról számoltak be, arról nem, ezért vallomásuk nem bizonyította, hogy a felperest fáradtsága vagy fájdalmi ellenére is hajszolták, megsértve ezzel valamely személyiségi jogát. A felperes emellett azt sem bizonyította, hogy ténylegesen mikor és milyen körülmények mellett következett be olyan helyzet, amikor az alperes a rá vonatkozó szabályozás keretein belül vagy azt túllépve nem engedte a hőmérsékletnek megfelelő öltözet viselését vagy tiltotta meg, hogy a felperes betakarózzon. Ellenkezőleg: F. F. fogvatartott arról számolt be vallomásában, hogy melegben a ruházat könnyítésére, hidegben további öltözet viselésér volt lehetőség (149. sorszámú jegyzőkönyv 13. oldal).

[55] A kondicionáló terem használatával kapcsolatos (17. és 18. sorszámú) kereseti kérelmek alapjaként a R. 127. §-a (1) bekezdésének h) pontja szerint a büntetés-végrehajtási intézetben kondicionáló termet kell kialakítani. A Bvtv. 155. §-a (6) bekezdésének a) pontja szerint pedig az elítélt köteles a jogszabályban meghatározott többlétszolgáltatások igénybevételét megtéríteni, így különösen a kondicionáló terem használati díját. Ehhez képest

a Bvtv. 165. §-a (2) bekezdésének b) pontja alapján a fogvatartott részére jutalomként biztosítható a kondicionáló terem díjmentes használata. Ezzel kapcsolatban azonban a felperes nem intézett kérdést P. A. és F.-Sz. A. tanúkhöz arra vonatkozóan, hogy az elsőfokú ítéletben kifejtett okból vagy más miatt használhatták ingyenesen a kondicionáló termet, illetőleg vele összehasonlítható helyzetben voltak-e (Ebktv. 8. §), akár azért, mert elfogadták a HSR körletben való elhelyezést. A teljesség kedvéért szükséges megjegyezni ugyanakkor, hogy a felperes tényállítása szerint a kondicionáló terem egyébként sem volt alkalmas az általa preferált testmozgásra. Emellett bár köztudomásúlag ismert a sportolás és az egészség összefüggése, az egészséghez való személyiségi joggal (egyben alapjoggal) ellentétben a sportoláshoz való jog nem személyiségi jog. Az alapjogi vonatkozásban szabályozottak [az Alaptörvény XX. cikkének (1) és (2) bekezdései] szerint ugyanis amíg mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez, e jog érvényesülését Magyarország egyebek mellett a sportolás támogatásával segíti elő. Azaz a felperesnek nincs alanyi joga az általa hiányolt kondicionáló terem használatára (a Legfelsőbb Bíróság hozott Pfv.IV.22.372/2011/9. számú ítélete), amely – minthogy a polgári per nem törvényességi felügyeleti eljárás – független attól, hogy az alperes e vonatkozásban esetlegesen megszegi-e a büntetés-végrehajtás szabályait. Mindazonáltal az alperes igazolta az általa becsatolt programtervekkel, hogy a felperes körletében is biztosította a lehetőséget a testmozgásra, a felperes pedig nem cáfolta, hogy nem kérte az ekként szervezett programokon való részvételt. Ettől függetlenül maga sem tett arra vonatkozó előadást, hogy az alperes ellehetetlenítette, hogy a súlyzók hiányában is az általa előnyben részesített izomtömeg-növelő gyakorlatokat végezzen (pl. fekvőtámasz, planking stb.).

[56] A fegyelmi zárka körülményeivel kapcsolatos (20. és 21. sorszámú) kereseti kérelmek közül a felperes megalapozottan terjesztette elő az annak megállapítása iránti keresetét, hogy a bilincs öncélú használata sérti az emberi méltóságot.

[57] A Bvtv. 145. §-a (1) bekezdésének c) pontja szerint a végrehajtás rendjének és a fogva tartás biztonságának fenntartása érdekében az elítélttel szemben biztonsági intézkedésként mozgáskorlátozó eszköz (a 148. § szerint pl. bilincs) alkalmazható. A R. 54. §-ának (1) bekezdése szerint a mozgáskorlátozó eszköz alkalmazásáról szóló döntést az érintett elítéltre vonatkozó adatok és információk alapján kell meghozni, amelynek során figyelembe kell venni az elítélt biztonsági kockázati besorolását és a kockázatelemző és értékelő összefoglaló jelentés tartalmát is. A mozgáskorlátozó eszköz alkalmazása során különös tekintettel kell lenni a törvényes bánásmód és az emberi méltóság tiszteletben tartására. A (2) bekezdés szerint a mozgáskorlátozó eszközt utasításra vagy saját elhatározásból lehet alkalmazni, amit minden esetben írásban kell rögzíteni. Ha a személyi állomány tagja saját elhatározásból alkalmaz mozgáskorlátozó eszközt, annak indokoltságát a bv. intézet parancsnoka nyolc napon belül köteles kivizsgálni. A R. 55. §-ának (1) bekezdése alapján, ha a bilincs kényszerítő eszközként való alkalmazásának törvényben meghatározott feltételei nem állnak fenn, az elítélt mozgásának a korlátozása azonban a fogvatartás biztonságát sértő vagy veszélyeztető cselekmény megelőzése érdekében szükséges, mozgáskorlátozó eszközként bilincs vagy a végtagra helyezett, testi sérülést nem okozó más eszköz alkalmazható.

[58] Az alperes ellenkérelmében maga is csak a vonatkozó jogszabályhelyekre utalt, azonban a felperes nem vitatott állításaival (a szökés kizárt volta az adott udvaron) szemben nem csatolta a bilincs használatának indokoltságát igazoló bizonyítékait. Ez alapján pedig pusztán a fegyelmi büntetés miatt a szabad levegőn tartózkodás alatt alkalmazott bilincs nem

a végrehajtás rendjének és a fogva tartás biztonságának fenntartását, hanem a felperes büntetését szolgálja, ekként sérti a felperes méltóságát [Ptk. 2:42. §-ának (2) bekezdése]. A felperes továbbá ezzel kapcsolatban helytállóan utalt arra is, hogy a Győri Ítéltábla ugyanilyen következtetésre jutott a Pf. 20.012/2016/5. számú ítéletében. Az ítéltábla erre tekintettel részben e vonatkozásban is megváltoztatta az elsőfokú bíróság ítéletét, és az alperes által sem vitatott időszakra (a keresetlevélben elírás miatt 2018. helyett 2019. január 2. napja szerepel az első időszak záró időpontjaként) megállapította ténybelileg nem vitatott időszakra megállapította az emberi méltóságának megsértését. Ezzel szemben ugyanakkor semmilyen módon nem bizonyította (pl. tanúvallomással vagy egészségügyi dokumentációval) azt az állítását, hogy egyben az egészséghez való joga is sérült.

[59] A neonvilágítás kapcsán pedig a felperes saját előadása szerint is este 20 és reggel 4 óra között 8 óráig nem égett a világítás, azaz a felperes pihenése biztosított volt, ebből adódóan egészsége és emberi méltósága sem sérülhetett. Az ezen kívül eső időben pedig nem bizonyította, hogy a fényforrás vibrált volna (arról F.-M. B. tanú sem tett említést), ezért önmagában az, hogy a biztonsági ok mellett esetleg észszerűtlen is lett volna a neonvilágítás használata, a felperes érintett személyiségi jogai nem sérültek.

[60] A fegyelmi zárka kamerával történő megfigyelése a Bvtv. 150. §-ának (2) bekezdésén alapul. Eszerint a büntetés-végrehajtás rendjének biztosítása, valamint bűncselekmények, szabálysértések és fegyelmi vétségek vagy más jogsértések megelőzése céljából a biztonsági zárkában és részlegen, a biztonsági elkülönítőben, a HSR részlegen, a fegyelmi elkülönítőben és a magánelzárás fenyítés végrehajtására kialakított zárkában, valamint az elítéltek szállítására szolgáló járműben is elhelyezhető elektronikus megfigyelési eszköz. Az ennek alternatívájaként szóba jöhető közvetlen megfigyeléshez képest az elektronikus megfigyelési eszköz részleges, a felperes által nem cáfolt homályosítása éppen a felperes személyiségi jogainak védelmét szolgálta. Bár F.-M. B. tanúvallomásában beszámolt arról, hogy a monitor elhelyezésére szolgáló helyiségben női alkalmazott is dolgozik, takarítónők is bejárnak, akik „nevetgélnek és éjszaka is nézik a felvételeket”. Ezen általános következtetését véleményként fogalmazta meg azon tényállításához képest, hogy egy alkalommal egy jegyzőkönyv felvétele miatt járt abban a helyiségben (149. sorszámu jegyzőkönyv 3. oldal). Ennek elvi lehetősége (illetve K. Zs. alezredes más perben az itt dolgozó női alkalmazottakra vonatkozóan tett tanúvallomása) azonban nem bizonyítja, hogy a felperes szemérmét vagy illemhelyhasználatát kifürkészték, ezzel pedig sérült a méltósága.

[61] A zárkarend miatt előterjesztett (22. és 23. sorszámu) kereseti kérelmek körében sem abban a kérdésben kellett állást foglalni, hogy a vonatkozó előírások (köztük házirendje) jogszabálysértőek-e, hanem hogy ténylegesen megsértették-e a felperes állított személyiségi jogát. Ennek keretében a felperesnek az ott-tartózkodása mindennapjaiban konkrétan megjelenő, az egészséghez és a méltósághoz való jogát sértő helyzetet kellett volna bizonyítania (jellemzően például zárvatársa vagy a vele a fogva tartás során közvetlenül érintkező más személy tanúként történő meghallgatásával). Kiváltképp azért is, mert a tanúként meghallgatni kért fogvatartottak közül többen (P. A., F.-Sz. A. F. F., K. J., K. S. L.) is beszámoltak arról, hogy a zárka- és ágyrend ellenére pl. teregethettek, pihenhettek le felelősségrevonás nélkül.

[62] A cipőviselési szabályok miatt előterjesztett (24. és 25. sorszámu) kereseti kérelmek vonatkozásában is irányadó, hogy a személyiségi jogi per nem törvényességi

felügyeleti eljárás. Emellett többlétszámú hiányában a nem saját cipő zárkán kívül történő viselése legfeljebb kellemetlenségnek, kényelmetlenségnek, de nem a felperes megjelölt személyiségi jogai megsértésének minősülhet.

[63] Az ítéltábla mindezek alapján részben megváltoztatta az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. §-ának (2) bekezdése alapján.

[64] Ennek következtében megváltozott a felek pernyertességének aránya: a felperes mintegy 5%, az alperes mintegy 95% arányában minősül pernyertesnek. Az ítéltábla erre tekintettel változtatta meg a felperest képviselő pártfogó ügyvéd díjának viselésére vonatkozó megállapítást [Pp. 101. §-ának (3) bekezdése]. Ez ugyanakkor az alperes illetékmentessége miatt nem érintette az illeték állam által történő viselésére vonatkozó rendelkezést [Pp. 102. §-ának (6) bekezdése].

[65] A felek pernyertességi aránya a fellebbezési eljárást tekintve lényegében változatlan, ezért az ítéltábla ennek megfelelően állapította meg a pártfogó ügyvéd díjának viselésére vonatkozó kötelezettséget a Pp. 101. §-ának (3) bekezdése alapján. Ez ugyanakkor nem érinti, hogy a jogi segítségnyújtó szolgálat a felperes részére biztosított támogatás és költségmentesség ismeretében határoz a díj tényleges viselőjéről a jogi segítségnyújtásról szóló 2003. évi LXXX. törvény 62. §-a (1) bekezdésének a) pontja alapján.

[66] Az alperesnek a fellebbezési eljárás során sem merült fel perköltségigénye, ezért arról nem kellett határozni.

Debrecen, 2021. október 14.

Dr. Bakó Pál s.k. a tanács elnöke, Dr. Árok Krisztián s.k. előadó bíró, Dr. Molnár Tibor Tamás s.k. bíró